

Claudiu GOGA:

*Îmi place să spun în spectacolele mele povești
și să emoționez publicul*

Maria Sârbu: *Acum câțiva ani, afirmați într-un interviu că în România nu există o mișcare teatrală. Vă mențineți părerea?*

Claudiu Goga: Când am spus că nu există mișcare teatrală, nu m-am referit la faptul că nu se joacă teatru, ci la faptul că nu există o coerență sau un anumit tip de coerență chiar și în incoerența a tot ceea ce se întâmplă – de la creație la studii despre teatru, critică etc. În România, ceea ce iese de bună calitate iese întâmplător, se întâmplă într-un teatru sau în altul, dar nu există un sistem. Sistemul însuși este mort sau funcționează din inerție. Majoritatea oamenilor sunt nemulțumiți. Cred că ne aflăm și într-un fel de criză morală a întregului sistem.

M.S.: *Ar exista un model de asemenea sistem, de mișcare teatrală?*

C.G.: Totul ține de economie și, dacă am vrea să încercăm să copiem pe cineva, am risca foarte mult, pentru că la noi condițiile sunt întotdeauna foarte diferite. Probabil, ne-am putea inspira din ceea ce se întâmplă în țările din Est, foste comuniste, care acum sunt puțin înaintea noastră.

Foto: Adrian Timar.



M.S.: *Nu peste tot.*

C.G.: Cel puțin în Ungaria lucrurile merg mai bine din punct de vedere al sistemului, al finanțelor. Sigur, a avea mai mulți bani nu întotdeauna înseamnă că și creația sau calitatea spectacolelor crește, dar ar fi un început pentru a reprofesionaliza mișcarea teatrală românească. Deocamdată se întâmplă foarte rar să avem evenimente în lumea noastră teatrală.

M.S.: *Ar depinde o astfel de reprofesionalizare și de școala din care provin actorii, creatorii de spectacol?*

C.G.: Cred că da. Nu pot să spun ce se întâmplă acum în școala de teatru, dar contactul cu generațiile de tineri actori e unul foarte special, din punctul meu de vedere. Mi se pare că sunt superficial pregătiți, și profesional și mental, pentru această meserie și pentru condițiile în care suntem nevoiți să o desfășurăm. Cred că e vina școlii, în primul rând.

M.S.: *Este suficient ca un regizor – absolvent de facultate – să-și înceapă activitatea doar pe baza cunoștințelor teoretice, de vreme ce lipsește o reformă în domeniu sau un sistem coerent?*

C.G.: E greu de spus. Nu cred că școala te poate face cult, inteligent, nu cred că te poate învăța să vezi realitatea, pentru că în meseria asta trebuie să știi să vezi ce se întâmplă în lume ca să o poți apoi face. Școala îți dă un minim instrumental, dacă ești pregătit să-l accepți sau să ți-l însușești. Știu, din generația mea, că profesorii noștri ne predau la toți la fel, dar nu toți făceau spectacolele pentru examen la fel de bune. E firesc, e și o meserie de competiție.

M.S.: *Ați fost la clasa lui Valeriu Moiescu, un mare regizor și un mare pedagog.*

C.G.: În cazul lui Valeriu Moiescu a fost o îmbinare perfectă între cele două ipostaze și cred că toți studenții lui sunt norocoși din acest punct de vedere.

M.S.: *Ați pornit pe calea regiei în 1998, încă din facultate, cu un minunat spectacol. Este vorba de Conul Leonida față cu reacțiunea de I.L. Caragiale, montat la Teatrul „Sică Alexandrescu” din Brașov, care a obținut numeroase premii, inclusiv Premiul UNITER pentru debut. Contează mult pentru un regizor cum pornește la drum. Au urmat multe spectacole. Cum a decurs traiectoria creatoare a lui Claudiu Goga în regie?*

C.G.: Am fost norocos. Premiile obținute pentru primul spectacol au însemnat un fel de *box-office*, care mi-a adus oferte. Desigur, nu toate spectacolele au fost așa cum mi-aș fi dorit, dar este foarte important, mai ales la început, să poți lucra, să întâlnești diferiți oameni și să înveți de la ei. Este util să intervină, măcar din când în când, succesul, pentru că, dincolo de imaginea pe care ți-o crezi, îți dă și curaj să continui. Totul ține și de noroc, și de o anumită șansă, și de un anumit tip de compromisuri pe care îl accepți sau nu. Îmi pot reproșa faptul că nu am știut să-mi manageriez spectacolele așa cum ar fi trebuit. Mă refer la unele, după părerea mea, mult mai bune decât s-a scris sau s-a vorbit. Probabil a fost și un fel de naivitate a mea, crezând că teatrele ar fi trebuit să facă mai mult pentru acele spectacole, iar eu nu m-am implicat direct. Mi-am dat seama că am pierdut, în anumite momente. Pe de altă parte, nu am făcut compromisuri la nivel de alegere a textului și am avut puterea, chiar la începutul carierei, dar și mai târziu, să refuz teatre din București, tocmai pentru că îmi impuneau texte pe care eu le consideram proaste sau pe care nu știam să le fac. Din acest punct de vedere, cred că am câștigat. Este mai important să faci un spectacol bun în provincie pe un text care să însemne ceva și să-ți spună ceva, decât să ai la CV notat că ai montat în București. De fapt, ai montat un text pe care teatrul, din diferite interese,

câteodată artistice, câteodată fără nici o legătură cu partea artistică, a dorit să-l pună în scenă.

M.S.: *Nu fiecare tânăr regizor înțelege acest lucru.*

C.G.: Ține de opțiunea fiecăruia. Experiența ultimilor ani dovedește că marile spectacole s-au făcut, majoritatea, în provincie. Silviu Purcărete și Vlad Mugur au lucrat mai mult în provincie și acestea sunt exemple clare că se poate face teatru de bună calitate în anumite teatre din țară. Nu în toate, pentru că ar însemna să exagerăm. Locul unde lucrezi, ține de alegerea ta. Ar fi o greșeală să spunem că nu se poate lucra în București sau nu se poate face performanță în București. Depinde de conjuncturi. Câteodată, provincia e mai deschisă la așa ceva, însă nu există o rețetă.

M.S.: *Și actori din București merg des în provincie, jucând pe proiecte.*

C.G.: A devenit un pic mai ușor, din punct de vedere legislativ, să te miști. Pentru unii actori este o posibilitate de a câștiga în plus și, în același timp – de a lucra.

M.S.: *Spuneți că nu ați știut să vă manageriați spectacolele. Acum sunteți manager de teatru. Cum se îmbină activitatea de creator cu cea de director al Teatrului din Brașov?*

C.G.: Nu e simplu, dar dacă pierzi ceva, pierzi din timpul tău pentru tine. În același timp, nu mă plâng, aș putea renunța oricând la conducerea teatrului. Nu mi-a pus nimeni pistolul la tâmplă să mă oblighe să fiu director de teatru. A fost un lucru pe care mi l-am asumat și în momentul în care nu o să-l mai pot face bine o să renunț. A fi acum director de teatru nu e un lucru care să-ți aducă mari satisfacții, din cauza sistemului.

M.S.: *Ce înseamnă, totuși, această funcție pentru un regizor care are oferte, este solicitat în teatre?*

C.G.: Nu pot să dau un răspuns general. Probabil, fiecare director are motivul lui atunci când acceptă funcția. Eu am acceptat dintr-un șantaj sentimental al actorilor de la Brașov. Ei și-au dorit foarte tare să fiu director și pentru că am crezut și cred în continuare că este o trupă profesionistă, de bună calitate – palmaresul teatrului nostru confirmă acest lucru – sunt convins că se poate construi. Într-o țară în care ai senzația că totul se dezmembrează sunt locuri unde o mână de oameni pot construi, nu neapărat fulminant, dar încet, cu pași mici. La Brașov mă ține un lucru: se poate lucra mult mai profesionist decât în alte teatre din țară.

M.S.: *Au existat neînțelegeri, chiar un conflict, cu autoritatea locală. Pentru această autoritate sunteți un director incomod?*

C.G.: A fost un conflict puternic, destul de dur, care a pornit dintr-un viciu de comunicare. Probabil nu am fost o persoană foarte comodă pentru anumiți oameni din Primăria Brașov. Sper că am reușit să-i convingem că intențiile noastre erau bune. Am ieșit învingători în acest conflict și datorită scrisorii de protest inițiată de UNITER și publicată în presă. Acest lucru a contat foarte mult, la fel ca și reacția de solidaritate în jurul meu a tuturor angajaților Teatrului din Brașov. Primăria a fost pusă în situația de a se lupta nu cu un om, ci cu câteva instituții puternice, care aveau argumente. Deocamdată, conflictul s-a estompat și m-aș bucura să nu reizbucnească. M-a impresionat faptul că în trei ani de directorat oamenii din teatru au fost în jurul meu. Când ești director nu e ușor să împaci pe toată lumea. E foarte greu să fii prieten cu toată lumea, dar nici nu mi-am propus vreodată. A fost o surpriză plăcută solidaritatea care s-a creat în jurul meu. Nu pot decât să le mulțumesc – cum am și făcut-o –, dar le-am și spus că asta nu înseamnă că o să protejiez sau o să închid ochii la diferite momente când unul sau altul nu-și face

treaba. Ei au înțeles că, protejându-mă pe mine, s-au protejat pe ei. Nu vreau să creadă cineva că sunt un director ideal. Nu e adevărat, Teatrul din Brașov ar fi supraviețuit și fără mine. În condițiile date, însă, teatrul ar fi avut mult de pierdut. Cu siguranță, există și soluții mai bune și dacă vreodată acestea se vor fructifica nu țin neapărat să mor în scaunul de director.

M.S.: *O dată cu ocuparea funcției de director, ați preluat și un festival de teatru. Cum va fi ediția din acest an?*

C.G.: Festivalul Dramaturgiei Contemporane va avea loc între 18 și 25 noiembrie și sper să fie organizat cel puțin la fel de bine ca la ultimele ediții. De data aceasta, din punct de vedere mediatic, lucrurile vor cunoaște un salt calitativ, datorită unor oameni care au dorit să se implice mai mult. În ceea ce privește calitatea artistică a spectacolelor pot să spun că în teatru e ca în agricultură – depinde cum e recolta. Fiecare festival este într-un fel sau altul o oglindă a teatrului românesc și, de multe ori, oameni care nu sunt implicați în mod direct în organizarea unui festival comentează foarte mult, fără să țină seama că totdeauna selecția se face în funcție de ofertă.

M.S.: *Mereu se discută despre existența festivalurilor de teatru: unii spun că sunt prea multe, alții spun că sunt prea puține. Sunt multe, sau puține?*

C.G.: Cred că oamenii de teatru spun că sunt multe, căci ei trebuie să meargă la aceste festivaluri, dar pentru comunitatea locală nu sunt deloc multe. Pentru comunitatea din Brașov există un singur festival de teatru, nu ia nimeni de aici trenul să meargă la Piatra Neamț, la Galați sau la Timișoara, ca să vadă acolo spectacole din festival. Pentru publicul obișnuit este de fapt o bucurie, deoarece are ocazia să vadă mai multe spectacole din țară. Este și un prilej al oamenilor de teatru pentru a se întâlni și discuta despre diverse probleme din domeniu, de a lansa cărți etc. Primăria din Brașov a făcut recent un sondaj, cetățenii fiind întrebați despre evenimente culturale importante. Pe primul loc a ieșit Festivalul de teatru. Este un argument că nu sunt multe festivaluri de teatru, dacă oamenii își doresc așa ceva.

M.S.: *Care este repertoriul Teatrului „Sică Alexandrescu” în această stagiune?*

C.G.: În cele două săli ale teatrului se joacă în jur de 15 spectacole – unele fiind de vreo câțiva ani, însă publicul vine să le vadă și nu le scoatem încă din repertoriu. Va intra în repertoriu un spectacol de Mihai Măniuțiu – *Delir în doi* de Eugen Ionescu. Va monta Mircea Cornișteanu *Căsătoria* de Gogol, iar eu, probabil, *Livada de vișini* de Cehov sau un text spaniol contemporan. Dan Vasile va face *Alchimistul* după Coelho, iar Vlad Massaci va monta un spectacol la sala mică. Încerc să fac ceea ce am făcut de la început: să aduc, în funcție de buget, cât mai mulți regizori de valoare, iar repertoriul să fie o mixtură între teatrul contemporan și teatrul clasic, între comedie și dramă – în așa fel încât să fie pe gustul unui public mai larg, având în vedere că în Brașov există un singur teatru profesionist. Dacă aș fi directorul unui teatru din București, aș încerca să fac un anumit tip de repertoriu care să aibă o altă strategie – nu atât de eterogenă, cu atât de multe lucruri. În Brașov, însă, unde există un singur teatru, publicul trebuie să vadă spectacole cât mai diverse.

M.S.: *Relația teatrului românesc cu rețelele internaționale este șubredă. Cum se informează un regizor, mai ales unul tânăr, asupra noutăților din domeniu, în ce măsură vede spectacole ale regizorilor străini – mulți cu o estetică foarte specială?*

C.G.: Scapă cine poate. Acest lucru ține de relațiile pe care le are fiecare, de faptul dacă știi sau nu știi o limbă străină, de posibilitatea de a merge în străinătate

și multe altele. Ține de capacitatea fiecăruia și de interesul pe care îl are față de meseria asta. Și din acest punct de vedere există un vid evident în România. Cred că ceea ce se întâmplă acum în Europa și chiar în Rusia ne depășește. Deși există mitul că teatrul românesc e mare, e minunat, e grozav, cred că aprecierea asta, la ora actuală, e doar un șablon, care nu mai are valoare.

M.S.: *De unde ar trebui să înceapă schimbarea?*

C.G.: De asta suntem vinovați toți cei care lucrăm în sistem. Vorbim toți, așa cum o fac eu în acest interviu, putem identifica problemele, dar nu întreprindem nimic concret pentru a le rezolva. Aș vrea să fac o remarcă: chiar dacă vorbim despre aceste lucruri, publicul trebuie să meargă la teatru. Să vină să vadă spectacole și bune, și medii, și proaste, căci numai așa va putea face diferența între spectacole și să-și facă propriul sistem de valori.

M.S.: *Ce este mai important pentru dumneavoastră ca regizor: publicul sau critica de specialitate?*

C.G.: Țin cont și de public și de critici, dar și ca regizor, și ca director de teatru mi se pare mult mai important ca sala să fie plină, ca oamenii să vină la teatru. M-ar interesa mai puțin spectacolele elogiata de critică și la care să nu vină lumea. Sigur, aici poate fi o capcană, pentru că nu trebuie să cobori calitatea spectacolelor neapărat la nivelul publicului mediu. Trebuie găsită formula prin care să aduci publicul la un nivel din ce în ce mai ridicat, să ți-l cultivi practic și până la urmă teatrul trebuie să-și păstreze menirea de a fi un loc de cultură și nu unul de agrement, de mâna a doua, ca și televiziunea.

M.S.: *Există public sau publicuri?*

C.G.: Există publicuri, e firesc să fie așa. Ar fi o greșală să credem că publicul e o masă compactă, care reacționează la fel. Marea încercare pentru un manager de teatru este de a reuși, fără să scadă calitatea spectacolelor, să se adreseze la cât mai multe publicuri, deși nu poți să-i mulțumești pe toți. Am curajul să spun că teatrul și arta în general nu sunt chiar pentru oricine. Teatrul trebuie să rămână un loc cât se poate de popular, dar la un nivel de cultură peste medie.

M.S.: *Sunt regizori care fac spectacole pentru sine și mai puțin îi interesează publicul sau critica.*

C.G.: Este dreptul lor. Dacă au și unde să o facă e foarte bine. Dacă spectacolul are sau nu succes de public e doar treaba directorului teatrului respectiv. Nu se exclud lucrurile. Eu nu pot să fac nici un spectacol fără să mă implic sufletește. Îmi place să spun în spectacolele mele povești și să emoționez publicul, indiferent care e stilul și indiferent care e convenția teatrală. Avem nevoie să spunem povești, indiferent cum le spunem, căci există mai multe convenții, mai multe stiluri. Acest lucru nu înseamnă că experimentele nu sunt interesante, că nu merită făcute. Cred în primul rând într-un teatru pentru oameni.

M.S.: *Ați montat multe spectacole. Câte sunt?*

C.G.: Am montat în fiecare an câte trei sau chiar patru spectacole. Sincer să fiu, nu le-am numărat. Ar trebui să fie vreo 20.

M.S.: *Vă tentează să faceți pedagogie?*

C.G.: Am avut imediat după facultate propuneri și am refuzat, spunând eu atunci că nu am experiență și că nu știu ce aș putea să-i învăț pe studenți. Între timp, am mai acumulat ceva experiență și m-am gândit la lucrul acesta. Mi se pare că e de luat în calcul. Ține tot de ideea de a construi.